

UNESCO info

Cultureel erfgoed Mali rehabiliteren

87

MENSENRECHTEN

COMMUNICATIE

WETENSCHAP

CULTUUR

Onderwijs is de sleutel

Betere bescherming voor journalisten

Draslanden bezorgen ons water

Taal nieuw leven inblazen

UNESCO Info is het driemaandelijks tijdschrift van het UNESCO Platform Vlaanderen. Het wil de idealen en programma's van UNESCO beter bekend maken door in gewone mensentaal te vertellen wat de Organisatie dagdagelijks doet.

Hoofredactie

Marino Bultinck

Bijzondere medewerkers

Dagmar Dewulf, Guido Ooghe, Jasperina Deforce

Ontwerp en druk

www.artypo.be, Delphine Kuyle

Verantwoordelijke uitgever

Jean-Pierre Dehouck

Contact

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

Farasijnstraat 32

B-8670 Koksijde (Oostduinkerke)

T +32 (0)58 52 36 41

T/F +32 (0)58 51 44 79

E info@unesco-vlaanderen.be

I www.unesco-vlaanderen.be

Abonnementen:

Voor 10 euro per kalenderjaar kan je UNESCO Info in de brievenbus ontvangen. Het volstaat een briefje of e-mail met je gegevens naar ons contactadres te sturen om UNESCO Info thuisgestuurd te krijgen.

Het **UNESCO Platform Vlaanderen** is een niet-gouvernementele organisatie die fungeert als het centrale aanspreekpunt voor iedereen in Vlaanderen die informatie zoekt die verband houdt met de activiteiten en programma's van de UNESCO. De organisatie staat eveneens in voor de coördinatie van een aantal Unesco-initiatieven in Vlaanderen en zorgt er via samenwerking en netwerking met andere partners voor dat de idealen van de UNESCO beter ingang vinden bij de civil society.

UNESCO is de intergouvernementele Organisatie voor Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur en Communicatie, een van de gespecialiseerde agentschappen van de Verenigde Naties. Het doel van UNESCO bestaat erin om vrede en veiligheid te bevorderen door de samenwerking tussen landen te stimuleren in de deelgebieden die tot haar actiedomein behoren teneinde een universeel respect voor rechtvaardigheid, de wet, mensenrechten en fundamentele vrijheden ingang te doen vinden voor alle volkeren ter wereld zonder onderscheid van ras, geslacht, taal of godsdienst.

Dit project geniet de financiële steun van de Vlaamse Regering. De Vlaamse overheid kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor de inhoud van dit tijdschrift.

cultuur

Cultureel erfgoed van Mali rehabiliteren

8

UNESCO is vastbesloten om het cultureel erfgoed van Mali dat het doelwit werd van moedwillige aanslagen en vernielingen, te restaureren en te vrijwaren om de nationale eenheid te herstellen.

Reddingsactie voor Nederlandstalige archieven in Guyana

10

Recent door UNESCO erkend documentair erfgoed verkeert in bijzonder slechte staat. Het Nationaal Archief van Nederland biedt expertise en samenwerking aan om het archief te redden.

Taal nieuw leven inblazen

13

Het Rapa Nui is een inheemse taal die steeds minder gesproken wordt op Paaseiland. Een taalacademie zet zich in om de taal van de ondergang te redden en verder te ontwikkelen.

communicatie

VN wil journalisten meer bescherming bieden

11

In de aanloop naar de Rio+20 top over duurzame ontwikkeling grijpt UNESCO de Werelddag van de Oceanen aan om beleidsmakers en andere stakeholders te sensibiliseren om meer inspanningen te leveren voor de bescherming en het duurzaam beheer van zeeën en kustgebieden.

wetenschap

Een miljoen oceanprofielen

12

Het Argoproject verzamelt gegevens over de oceaan die helpen om het weer te voorspellen en de gevolgen van klimaatverandering in te schatten.

Draslanden bezorgen ons water

18

Het Internationaal Jaar van Samenwerking op het gebied van Water is een uitgelezen gelegenheid om het belang van draslanden voor de algemene watervoorziening onder de aandacht te brengen.

Ontdek je passie en hou je doel voor ogen

20

Jonge Arabische UNESCO Goodwill Ambassadrice wil een voorbeeld zijn voor jonge vrouwen overal ter wereld om te kiezen voor de wetenschap.

mensenrechten

Onderwijs is de sleutel tot meer respect voor mensenrechten

15

De eerste UNESCO/Bilbao Prijs voor de Promotie van een Cultuur van Mensenrechten ging in 2008 naar Stéphane Hessel die op 27 februari 2013 overleed. Aanleiding was de zestigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens waarvan hij medeopsteller was. In december 2012 spraken we met hem over Desmond Tutu, de laureaat van de UNESCO/Bilbao Prijs 2012. Hij uitte zijn bezorgdheid over de aanhoudende schendingen van de mensenrechten maar toonde zich tezelfdertijd enthousiast over de geboekte vooruitgang.

vredeeducatie

Het meisje van de foto

17

Een campagnebeeld van de Internationale Herdenkingsdag voor de Holocaust levert een opmerkelijk verhaal op.

publicaties

Boeken

Road of Water – Travelling the Amazon

22

Global Survey on Internet Privacy and Freedom of Expression

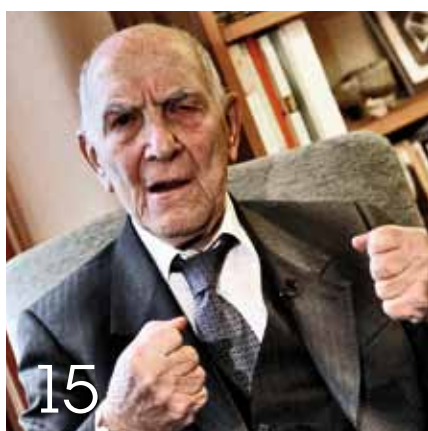
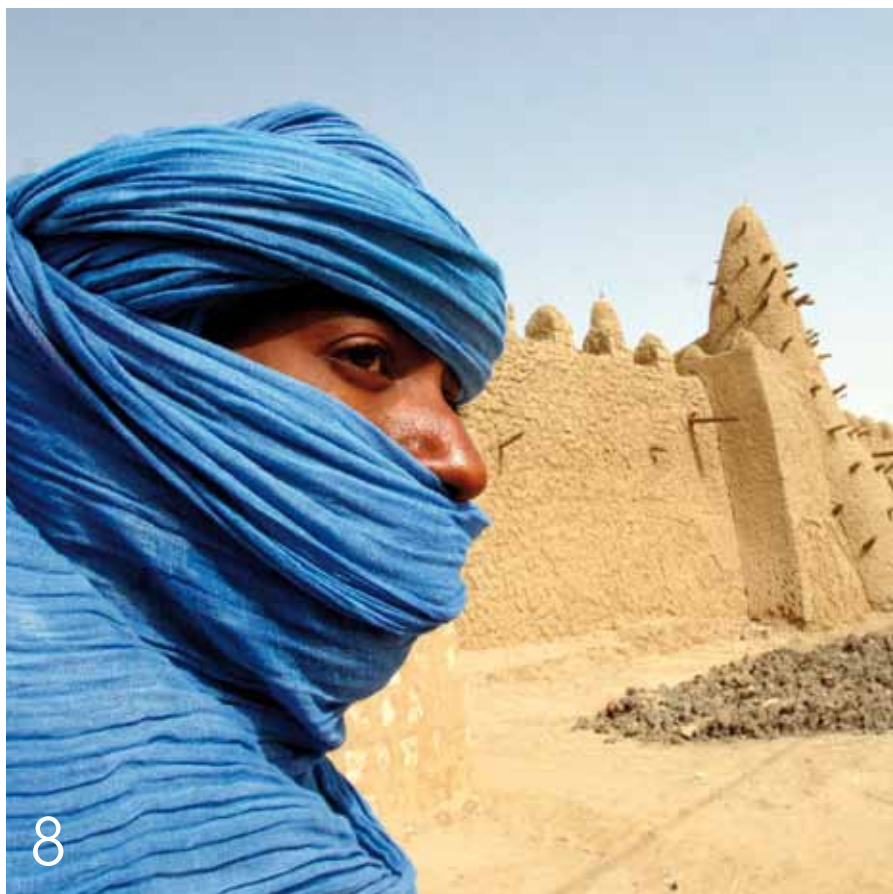
22

Human Rights: Questions and Answers

22

Amazing Africa

22

Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

UNESCO@vlaanderen

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

WWW.UNESCO-VLAANDEREN.BE

Radio biedt vrouwen een stem in Somalië

Op 8 maart 2013, Internationale Vrouwen-dag, vond de officiële lancering plaats van KASMO FM: het eerste onafhankelijke gemeenschapsradiostation in Somalië. Het International Programme for the Development of Communication (IPDC) van UNESCO steunt de oprichting van de lokale radiozender. De ondersteuning past binnen de inspanningen van UNESCO om de ontwikkeling en de verspreiding van vrije, onafhankelijke en pluralistische media te bevorderen.

KASMO Radio zendt elke dag uit van 12u 's middags tot 18u. De radiozender staat onder leiding van Women for Relief and Development Actions (WARDA): een vrouwen- en mensenrechtenorganisatie die zich op nationaal en regionaal niveau inzet voor vrouwenrechten door hen te helpen om als vrije en volwaardige burgers te participeren in de samenleving en de democratie.

De voorbije jaren maakte de mediasector in Somalië een groei door maar de meeste kanalen zijn in handen van mannen. KASMO FM is uniek en symbolisch omdat het radiostation vrouwen een stem geeft en zo zal bijdragen tot de ontwikkeling van een vrije pers in Somalië.

Het IPDC is het enige multilateraal forum binnen de Verenigde Naties dat de ontwikkeling van de mediasector in ontwikkelingslanden bespreekt en vooruit helpt.

www.unesco.org/new/en/communication-and-information/intergovernmental-programmes/ipdc/homepage/

Marien erfgoed als katalysator voor beter oceaangebeter

De Britse filmster Clive Owen en de Franse acteur en regisseur Jacques Perrin springen op de bres voor de bescherming van marien erfgoed. Ze namen deel aan een evenement op de hoofdzetel van UNESCO in Parijs op 7 februari 2013 waar een tienjarenstrategie is voorgesteld om de 'Kroonjuwelen van de oceaan' te beschermen – een project dat steun geniet van de Vlaamse regering. Tevens is er aandacht voor de verwezenlijkingen van het 'Getijden van tijd' project, een samenwerking voor de bescherming van marien werelderfgoed tussen het UNESCO Werelderfgoedcentrum, de Zwitserse horlogemaker Jaeger-LeCoultre en de krant The International Herald Tribune.

Op de Werelderfgoedlijst prijken 46 mariene sites. Samen vertegenwoordigen ze meer dan een derde van alle beschermde mariene gebieden. Het Werelderfgoed Mariene Programma van

UNESCO wil deze sites gebruiken als katalysators voor het verbeteren van het wereldwijde oceaangebeter. Er is nog veel werk voor de boeg om de expertise van verantwoordelijken voor het beheer van de oceaan te vergroten en om ervoor te zorgen dat alle ecosystemen van de oceaan vertegenwoordigd zijn op de Werelderfgoedlijst.

De Vlaamse regering en het 'Getijden van tijd' project brachten samen meer dan 3 miljoen dollar bijeen om lidstaten en sitebeheerders te helpen om de toenemende vervuiling aan te pakken. De vervuiling is onder meer het gevolg van ontginning onder water, van boorwerkzaamheden en van maritiem transport. Het UNESCO Werelderfgoedcentrum coördineert de inspanningen.

<http://whc.unesco.org/en/marine-programme/>

Laaggeletterdheid is ook een Europees probleem

UNESCO en de Europese Commissie hebben op 22 januari 2013 in het Europees Parlement in Brussel het rapport van de EU Expertgroep van Deskundigen over Alfabetisering voorgesteld. Sprekers bij de voorstelling waren de Nederlandse prinses Laurentien, Speciaal gezant van UNESCO voor geletterdheid, de Europese Commissarissen Vassiliou (Onderwijs) en Piebalgs (Ontwikkeling) en Dr. Marope, directeur Basisonderwijs en -vaardigheden bij UNESCO.

Het rapport opent met de mededeling dat alle Europese landen met een alfabetiseringscrisis kampen. Daarbij dienen we ons te realiseren

dat lezen en schrijven veel meer is dan een techniek of een vaardigheid. Geletterdheid draait om zelfvertrouwen en het vermogen om in de samenleving te functioneren als individu, als actieve burger, als werknemer of als ouder. We leven wat dit betreft in een paradox: terwijl het digitale tijdperk almaar meer geletterdheid vereist, blijven miljoenen Europeanen van alle leeftijden hopeloos achter.

Veel te vaak gaan we ervan uit dat iedereen kan lezen en schrijven, informatie kan verwerken en op een kritische manier met de beschikbare informatiebronnen kan omgaan. Zo blijkt dat ongeveer 1 op 5 Europeanen niet over de vereiste lees- en schrijfvaardigheden beschikt om met succes in een moderne samenleving te functioneren.

Het voorgestelde rapport bespreekt de belangrijkste en meest urgente problemen en mogelijke oplossingen om ervoor te zorgen dat iedere inwoner in Europa voldoende geletterd wordt.

Kom in actie! (Nederlandstalige samenvatting van het rapport van de EU Expertgroep van Deskundigen over Alfabetisering)
http://ec.europa.eu/education/literacy/what-eu/high-level-group/documents/executive-summary_nl.pdf

Act Now! (Volledig rapport van de EU Expertgroep van Deskundigen over Alfabetisering)
http://ec.europa.eu/education/literacy/what-eu/high-level-group/documents/literacy-final-report_en.pdf

Lichaam en geest voeden

UNESCO bundelt de krachten met het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF) en het Wereldvoedselprogramma (WFP) om het welzijn en de gelijkheid van kinderen die onderwijs lopen te verbeteren.

Op het Wereldonderwijsforum dat gehouden werd in 2000 in Dakar (Senegal) verbond de internationale gemeenschap zich ertoe om aan iedereen kwaliteitsvol onderwijs te verschaffen. Sindsdien is er vooruitgang geboekt, onder meer op het domein van toegang tot onderwijs en de gelijke behandeling en kansen van meisjes, al blijven nog meer dan 60 miljoen kinderen verstoken van onderwijs en is de kwaliteit van het geboden onderwijs in heel wat landen en regio's onvoldoende. Daarnaast is de schooluitval in ontwikkelingslanden hoog en bestaat er een ernstig probleem van laaggeletterdheid onder schoolverlaters.

De secretaris-generaal van de Verenigde Naties lanceerde in 2012 het Global Education First Initiative om meer internationaal momentum te creëren voor de gemeenschappelijke onderwijsdoelstellingen. UNESCO, UNICEF en WFP werken samen met privépartners om het Initiatief te ondersteunen. Ze delen de overtuiging dat kwaliteitsvol onderwijs een holistische aanpak vereist.

De drie partners stelden op het Wereld Economisch Forum in Davos het Nourishing Bodies, Nourishing Minds programma voor. Het wil het welzijn van kinderen op school verbeteren met gezondheids- en voedingsprogramma's, de toegang tot kleuteronderwijs en zorg voor jonge kinderen verbeteren en het aantal meisjes dat school loopt vergroten. De eerste landen waar het programma aan de slag gaat, zijn Haïti, Mozambique, Niger en Pakistan.

<http://www.globaleducationfirst.org/>

Radio in de kijker

De British Broadcasting Corporation (BBC), Radio China International (RCI), Monte-Carlo Doualya (MCD), Radio Exterior d'España (REE), Radio France international (RFI), Radio Orient (RO) en Voice of Russia radio (VoR) zonden allemaal programma's uit van op de hoofdzetel van UNESCO in Parijs op 13 februari. Aanleiding was de tweede Wereldradiodag.

Die dag stonden ook een reeks debatten op de agenda van UNESCO over de geschiedenis en de recente ontwikkelingen van de radio. Het gaat onder meer om vraagstukken zoals de huidige relevantie van deze 'oude' technologie en over de veiligheid van radiojournalisten op het terrein.

Radio is nog steeds het meest universele medium. Maar liefst 95% van de wereldbevolking maakte er gebruik van. De technologie is relatief eenvoudig en goedkoop en is uitstekend geschikt om mensen in afgelegen gebieden te bereiken. Het internet en andere mobiele technologieën bieden nieuwe kansen om de impact en het potentieel van het medium te vergroten. Volgens de Internationale Telecommunicatie Unie (ITU) beschikken 75% van de gezinnen over minstens een radiotoestel.

"In het tijdperk van de nieuwe media blijft radio een medium dat elke boodschap op elk tijdstip tot op om het even welke locatie kan brengen," aldus UNESCO directeur-generaal Irina Bokova in een boodschap ter gelegenheid van Wereldradiodag. "Het geeft een stem aan zij die anders niet gehoord worden, aan armen, aan minderheden, aan vrouwen. [...] Daarom moeten we de vrijheid van meningsuiting blijven promoten en de veiligheid van alle journalisten vergroten."

De datum voor Wereldradiodag, 13 februari, valt samen met de verjaardag van de VN Radio in 1946. De Werelddag wil het bewustzijn vergroten voor het belang en het potentieel van radio, beleidsmakers aanmoedigen om toegang tot informatie te verschaffen via het medium en de internationale samenwerking bevorderen tussen radiostations.

<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/events/prizes-and-celebrations/celebrations/world-radio-day/>

Wegwijzer naar informatievaardigheden

UNESCO stelt een bundeling van bronnen voor om informatievaardigheden te introduceren in het onderwijs. Het betreft een overzicht van beschikbare bronnen, gaande van boeken, websites, magazines en ander informatiemateriaal, in 42 talen. Het begrip informatievaardigheden omvat het vermogen om een informatiebehoefte te definiëren en om die informatie te vinden, te evalueren en efficiënt te gebruiken.

Onderwijsexperts zijn het er over eens dat er een grote behoefte bestaat aan educatieve bronnen over informatievaardigheden. Het concept is in verschillende landen bestudeerd en er bestaan heel wat publicaties over. Door een overzicht te verschaffen van beschikbare bronnen in verschillende veelgesproken talen, laat de e-publicatie van UNESCO geïnteresseerden en betrokkenen toe om relevante informatie over het concept terug te vinden in hun moedertaal.

De samenstellers van de e-publicatie willen leerkrachten en andere betrokkenen uit de onderwijssector helpen om het concept informatievaardigheden te introduceren in het klaslokaal en in leerplannen. Naast informatiebronnen bevatten de 42 lijsten ook een overzicht van onderzoekers die specifiek rond informatievaardigheden werken. Er is eveneens aandacht voor duiding bij het concept informatievaardigheden.

De publicatie is beschikbaar in twee formaten: pdf en epub. Epub is een bestandstype dat geschikt is voor mobiele platformen zoals e-readers en tablets.

www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/news/Overview_of_Info_Literacy_Resources.epub

www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/news/overview_info_lit_resources.pdf

Internationale videowedstrijd voor jongeren

Leerlingen van met UNESCO geassocieerde scholen kunnen deelnemen aan het internationale PLURAL+ jongerenvideofestival 2013. Ze kunnen een video insturen van maximaal 5 minuten waarin ze thema's behandelen zoals de integratie van migranten, identiteit, diversiteit, mensenrechten en sociale samenhang. Ze mogen hun gekozen onderwerp zowel vanuit lokaal als vanuit internationaal perspectief benaderen.

Een internationale jury selecteert drie winnaars in drie leeftijdscategorieën (9-12, 13-17 en 18-25). De drie laureaten mogen in december, op kosten van de organisatoren, naar New York waar ze hun werk kunnen voorstellen tijdens een uitreikingsceremonie.

Het PLURAL+ jongerenvideofestival is een jaarlijks project van de United Nations Alliance of Civilizations (UNAOC) en de International Organization for Migration (IOM) om jongeren een platform te bieden om hun stem te laten horen en hun creativiteit te botvieren.

De deadline voor het insturen van video's is 30 juni 2013.

<http://pluralplus.unaoc.org/>

Cursus klimaatverandering

UNESCO lanceert een cursus klimaatverandering voor leerkrachten secundair onderwijs. De cursus stelt een reeks van zes dagprogramma's voor om jongeren de oorzaken en de gevolgen van klimaatverandering te helpen begrijpen.

De cursus haalt klimaatverandering uit de lessen wetenschap en introduceert het onderwerp in andere vakken zoals ethiek, maatschappijleer, economie, politieke wetenschap enz...

Leerkrachten kunnen individueel met de cursus aan de slag om zich te bekwamen in het onderwerp en hoe het over te brengen op leerlingen. De cursus kan ook gebruikt worden als aanvulling bij bestaand pedagogisch materiaal, bijvoorbeeld in het kader van lerarenopleidingen.

De cursus werkt op basis van Flash-software. Op het scherm krijg je een handboek met handige links naar relevante informatie en illustratiemateriaal.

Het initiatief past binnen UNESCO's programma voor educatie voor duurzame ontwikkeling. Daarmee zet de Organisatie in op het vergroten van het bewustzijn over klimaatverandering en op het beter beschermen van mensen voor de schadelijke gevolgen van klimaatverandering.

<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/education-for-sustainable-development/climate-change-education/cce-clearinghouse/publications/>

Nationaal waterbeheer in internationale context

Water is essentieel voor het leven op aarde en voor het functioneren van ecosystemen. Daarom is een weloverwogen, duurzaam beheer van zoetwaterbronnen van groot belang. UNESCO richtte het Internationaal Hydrologisch Programma (IHP) op om duurzaam waterbeheer wereldwijd te promoten. Nationale IHP-comités laten waterexperts toe om hun nationale programma's af te toetsen in een internationale context.

Ons land beschikt over flink wat academische expertise inzake onderzoek en educatie rond water. De kennis is echter versnipperd en er is een gebrek aan structuur. Dit staat een efficiënt nationaal beleid voor waterbeheer in de weg. De regionale verdeling van de bevoegdheden voor onderwijs en leefmilieu voorziet geen mechanismen voor de uitwisseling van kennis tussen de gemeenschappen en gewesten. Het gevolg is dat er geen sprake is van een nationale visie op het waterbeheer.

De Vlaamse UNESCO Commissie en de Belgische Frans- en Duitstalige Commissie voor UNESCO sloegen de handen in elkaar om het Belgisch Internationaal Hydrological Programme Committee (BE-IHP) nieuw leven in te blazen na jaren van inactiviteit. De lancering van het gereanimeerde comité vond plaats op 6 december 2012 in de kantoren van het UNESCO-verbindingskantoor in Brussel. Er namen 25 waterexperten van over het hele land aan deel.

Professor Marnik Vanclooster is verkozen om BE-IHP voor te zitten. Hij krijgt steun van een vicevoorzitter: professor Willy

Bauwens. Beide heren zijn vastbesloten om het comité nieuw leven in te blazen en om er een zo breed mogelijk draagvlak voor te creëren door zoveel mogelijk stakeholders te betrekken bij de werking ervan.

Vredesprijs voor president Hollande

De jury van de Félix Huophouët-Boigny Vredesprijs besliste op 21 februari 2013 om de prijs toe te kennen aan de Franse president François Hollande voor zijn bijdrage aan de vrede en de stabiliteit in Afrika.

In een verklaring liet de jury weten dat de situatie in Afrika en Mali in het bijzonder hun aandacht opeiste. De jury prijst de solidariteit van Frankrijk met de Afrikaanse bevolking en veroordeelt de schending van Mali's territoriale integriteit en de schendingen van de mensenrechten en de vernieling van cultureel erfgoed door radicale islamitische rebellen.

Frankrijk schoot de Malinese overheid te hulp om de strijd aan te binden tegen de rebellen en om de stabiliteit in het land te doen terugkeren.

De Félix Huophouët-Boigny Vredesprijs is opgericht in 1989 en eert individuen, private of openbare instanties of organisaties die een betekenisvolle bijdrage leverden aan het promoten, beschermen of veiligstellen van vrede in overeenstemming met het Charter van de Verenigde Naties en de oprichtingsakte van UNESCO.

Eerdere laureaten van de Prijs zijn onder meer Nelson Mandela en Frederik W. De Klerk; Yitzhak Rabin, Shimon Pérès en Yasser Arafat; de Spaanse koning Carlos; en voormalig Braziliaans president Luis Inácio Lula da Silva.

Cultureel erfgoed van Mali rehabiliteren

TEKST: MARINO BULTINCK

UNESCO is vastbesloten om het cultureel erfgoed van Mali dat het doelwit werd van moedwillige aanslagen en vernielingen, te restaureren en te vrijwaren om de nationale eenheid te herstellen.

Irina Bokova, directeur-generaal van UNESCO, kondigde op 30 januari 2013 aan dat UNESCO er alles zal aan doen om het cultureel erfgoed van Mali te vrijwaren en in ere te herstellen. "Het vormt een essentieel onderdeel van de identiteit en de geschiedenis van het land en is van fundamenteel belang voor de toekomst ervan," zo zei Bokova. "De restauratie en de wederopbouw zal de bevolking van Mali de kracht en het vertrouwen geven om de nationale eenheid te herstellen en de blik op de toekomst te richten."

NATIONALE EENHEID HERSTELLEN

"Nu de situatie in Timboektoe stilaan normaliseert, moeten we er alles aan doen om de mensen van Mali te helpen om de bladzijde om te slaan in het licht van de nationale samenhang," meent de directeur-generaal. "De recente escalatie van de moedwillige vernieling van Mali's erfgoed maakt dit des te dringender."

UNESCO is vastbesloten om te helpen bij de heropbouw van de mausolea van Timboektoe en de graffombe van Askia in Gao. De Organisatie zal expertise en middelen mobiliseren om te helpen bij het beschermen en bewaren van de oude manuscripten die getuigen van de rijke geschiedenis van de regio als belangrijk centrum voor de islamitische ontwikkeling.

ACTIEPLAN OPSTELLEN

Van zodra de veiligheid op het terrein het toelaat, zal UNESCO een delegatie experts naar het land afvaardigen om de schade op te meten en de meest dringende behoeften op te lijsten. Op basis daarvan wil de Organisatie in samenwerking met de Malinese overheid een actieplan opstellen voor de heropbouw en de rehabilitatie van het getroffen erfgoed. ▶

Erfgoed vormt een essentieel onderdeel van de geschiedenis en de identiteit van het land.

De drie grote moskeeën van Timboektoe – Djingareyber, Sankore en Sidi Yahy – en 16 mausolea staan sinds 1988 ingeschreven op de Werelderfgoedlijst. De graftombe van Askia in de stad Gao volgde in 2004. Tengevolge van de vernieling van 11 mausolea en van de deuren van Sidi Yahy zijn beide inschrijvingen in juli 2012 toegevoegd aan de Lijst van het Bedreigd Werelderfgoed.

UNESCO bezorgde topografische kaarten en coördinaten aan de strijdkrachten van Mali, Frankrijk en Tsjaad om te vermijden dat werelderfgoed sites zouden getroffen worden in de strijd om de moslimrebellens te verdrijven.

“De illegale handel in cultuurgoederen uit Mali dreigt toe te nemen”

ILLEGALE HANDEL BESTRIJDEN

“In woelige tijden is het risico op illegale handel in cultuurgoederen het grootst,” waarschuwde Bokova. “Vooral de vermaarde manuscripten van Mali vormen een kwetsbaar doelwit.” Daarmee herinnerde ze aan het belang van de Conventie van 1970 (zie kader). Ze herhaalde

haar oproep aan de regeringen van Mali's buurlanden, Interpol, de Werelddouaneorganisatie en alle betrokkenen bij de kunsthandel om waakzaam te zijn voor de illegale uitvoer van culturele artefacten uit het land. “Deze schatten zijn bijzonder waardevol en kwetsbaar. We moeten snel handelen,” besloot ze.

Er zijn naar schatting 300.000 manuscripten ondergebracht in openbaren en private collecties in Timboektoe. Veel daarvan dateren uit de periode van de 13de tot de 16de eeuw en zijn het werk van vermaarde geleerden die in de stad woonden of die de stad bezochten naar aanleiding van de oude markten van Noord-Afrika, Al-Andalus en de meest oostelijk gelegen landen van de Arabische regio. Deze oude manuscripten leren ons veel over eeuwen beschaving en behandelen onderwerpen zoals religie, wiskunde, geneeskunde, astronomie, muziek, literatuur en architectuur.

In 1974 hielp UNESCO bij de oprichting van het Ahmed Baba onderzoekscentrum waar zo'n 40.000 manuscripten worden bewaard. Daarvan zijn er ongeveer 10.000 gedigitaliseerd. UNESCO wil met de beheerders van openbare en private collecties samenwerken om de efficiënte bewaring van het documentair erfgoed te garanderen en zet daarvoor in op zoveel mogelijk digitalisering. ■

Conventie van 1970

Eind de jaren 1960 en begin de jaren 1970 nam het aantal diefstallen uit musea en van op archeologische sites een hoge vlucht. Vooral landen uit het Zuiden werden gevisieerd. In het Noorden kregen privé-verzamelaars en in sommige gevallen officiële instellingen steeds meer cultuurobjecten aangeboden die illegaal waren ingevoerd of waarvan de afkomst moeilijk of niet te achterhalen was.

Om het zwarte circuit van de handel in cultuurgoederen aan te pakken, kwam UNESCO in 1970 met de *Conventie betreffende de middelen om de illegale import, export en eigendomsoverdracht van cultuurgoederen te verbieden en te verhinderen*: het eerste internationale wettelijke instrument om deze problemen aan te pakken. Het bleek van bijzondere grote waarde bij de bestrijding van de antieksmokkel.

De regeringen van de landen die tot de Conventie toetraden (123 tot nu toe) zijn verplicht om op verzoek van een lidstaat actie te ondernemen om gestolen cultuurgoederen in beslag te nemen en om samen te werken om cultureel erfgoed tegen illegale handel te beschermen.

De Conventie heeft een aanzienlijke impact gehad op de internationale markt. Belangrijk daarbij was de ethische code van de Internationale Raad van Musea. Die schrijft voor dat het musea verboden is om cultuurgoederen waarvan de herkomst onvoldoende

gekend is, te verwerven, er de waarde van te bepalen, ze voor authentiek te verklaren of tentoon te stellen. UNESCO vaardigde eveneens een internationale deontologische code voor handelaars uit die de principes van de Conventie overneemt.

Overheidsinstanties zijn ertoe gehouden om correct toezicht te houden op hun cultureel erfgoed teneinde illegale handel te voorkomen, bijvoorbeeld door inventarissen van diverse objecten op te stellen en een speciale opleiding te geven aan het douanepersoneel.

Om de plundering van cultuurgoederen tegen te gaan, moedigt UNESCO de lidstaten aan om op verschillende fronten de strijd aan te binden: door de toepassing van de Conventie van 1970 en de uitwerking van bilaterale en multilaterale overeenkomsten; door de ratificatie van de UNIDROIT *Conventie over gestolen of onwettig geëxporteerde cultuurobjecten* van 1995 (die complementair is met de Conventie van 1970); door de oprichting van regionale samenwerkingsnetwerken; door de versterking van de samenwerking met organisaties als Interpol, de Internationale Raad voor Musea en de Werelddouaneorganisatie); en door de opstelling van speciale databases om gestolen cultuurgoederen op te sporen.

<http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/movable-heritage-and-museums/illicit-traffic-of-cultural-property/1970-convention/>

Reddingsactie voor Nederlands-talige archieven in Guyana

TEKST: MARA DE GROOT *

Recent door UNESCO erkend documentair erfgoed verkeert in bijzonder slechte staat. Het Nationaal Archief van Nederland biedt expertise en samenwerking aan om het archief te redden.

De Nederlandstalige archieven in Guyana, opgenomen op het Memory of the World register sinds 2011, zijn in zeer slechte staat. Inktvraat, insecten en het tropische klimaat hebben de documenten in de loop van de tijd sterk aangetast. *Het Rescue Project of the Dutch Records in Guyana* is een voorbeeld hoe opname in het register kan werken als een katalysator voor internationale culturele samenwerking.

WEINIG BEKEND

De gezamenlijke geschiedenis van Guyana en Nederland is niet erg bekend. Op 2 juni 1621 ontving de West-Indische Compagnie (WIC) een handelsmonopolie voor West-Indië van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden en jurisdictie over Noord- en Zuid-Amerika, de Cariben en West-Afrika. Na het verlies van Nederlands-Brazilië in 1654 was suiker de *raison d'être* van Europees kolonialisme in Guyana of de 'wilde kust', zoals het langgerekte gebied tussen Brazilië en Venezuela genoemd werd.

Er zijn aanzienlijke hoeveelheden geschreven erfgoed van de Nederlandse aanwezigheid en het koloniaal bestuur in Guyana bewaard gebleven. Guyana heeft ongeveer 10 à 15 meter aan Nederlandse archieven uit de 18de en 19de eeuw (de exacte omvang is nog niet bekend). Ze vormen een deel van de WIC archieven. In meerdere voormalige WIC landen, zoals Guyana, is geen of weinig geschreven informatie beschikbaar over deze vroegmoderne periode. Met de opname in het Memory of the World Register in 2011 werd de unieke en universele waarde van de WIC archieven voor de mensheid officieel erkend.

PRECAIRE SITUATIE

Het Nationaal Archief van Nederland werd gealarmeerd door de berichten van verschillende onderzoekers die Guyana bezochten en het archief in een zeer slechte staat aantroffen. In 2012 bezocht een delegatie van het Nationaal Archief van Nederland Guyana om de staat van het archief te bepalen en samen met het Nationaal Archief van Guyana een plan op te stellen. Inktvraat, insecten en het tropische klimaat hebben met de tijd de stukken zeer broos en gevlekt gemaakt. Ondeugdelijke opslag en het regelmatig hanteren van de archieven hebben de situatie nog verergerd. Als er niets gebeurt zullen meer en meer stukken onleesbaar worden en uit elkaar vallen.

Het bezoek maakte bovendien duidelijk dat er een grote behoefte is aan capaciteitsopbouw op het gebied van conserveren in Guyana. Daarom streeft het *Rescue Project of the Dutch Records in Guyana* niet alleen naar het behoud van de Nederlandse documenten die in het Nationaal Archief van Guyana bewaard worden en de informatie die hierin geborgen zit, maar ook naar het aanbieden van infrastructuur en kennis die noodzakelijk zijn om een conserverings- en digitaliseringsproject te beheren.

TOEGANKELIJK MAKEN

De activiteiten richten zich voornamelijk op het behoud en het verlenen van digitale toegang tot deze archieven. Het uiteindelijke doel van het project is om de Nederlandstalige archieven in Guyana wereldwijd toegankelijk te maken voor onderzoekers en andere geïnteresseerden in de gedeelde geschiedenis van Guyana en Nederland.

Samen met het Nationaal Archief van Guyana zal het Nationaal Archief van Nederland actief op zoek gaan naar (complementaire) financiële steun voor training, consultancy en de aanschaf van digitaliseringapparatuur. Het Nationaal Archief van Suriname heeft hulp en advies toegezegd. ■

Blijf op de hoogte van hoe UNESCO zich inzet voor de bewaring en de ontsluiting van documentair erfgoed:
www.unesco.org/new/en/communication-and-information/flagship-project-activities/memory-of-the-world/homepage/

* De auteur is Project Manager Mutual Cultural Heritage-Africa and the America's bij het Nationaal Archief van Nederland.

VN wil journalisten meer bescherming bieden

TEKST: MARINO BULTINCK

Onder leiding van UNESCO zullen de Verenigde Naties een strategie uitvoeren om de veiligheid van journalisten te vergroten en straffeloosheid aan te pakken.

De Intergouvernementele Raad die het Internationaal Programma voor de Ontwikkeling van Communicatie (IPDC) stuurt, stapte in 2010 naar UNESCO met de dringende vraag om een plan uit te werken om journalisten meer bescherming te bieden en iets te doen aan de vele gevallen van straffeloosheid na aanslagen tegen journalisten. UNESCO, sinds haar oprichting een pleitbezorger van vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, nam de vraag ter harte en startte een proces op dat leidde tot een actieplan. De Verenigde Naties namen het plan aan in april 2012. Nu is er ook een strategie aan gekoppeld om het plan dit en volgend jaar daadwerkelijk uit te voeren.

“Misdaden tegen journalisten blijven al te vaak onbestraft”

SPECIFIEKE LANDEN

De strategie bevat maatregelen om het actieplan op mondiaal, regionaal en nationaal niveau te implementeren. In een eerste fase concentreren de inspanningen zich op een aantal specifieke landen waaronder Irak, Nepal, Pakistan, Zuid-Soedan en enkele Latijns-Amerikaanse landen. Gebieden dus waar journalisten in moeilijke omstandigheden moeten zien te werken of waar misdaden tegen journalisten, zelfs moord, doorgaans onbestraft blijven.

De strategie bevat meer dan honderd concrete acties, door verschillende VN-agentschappen uit te voeren in de komende twee jaar. Daarbij zullen de agentschappen nauw samenwerken met andere betrokken instanties die zich eveneens bekommeren over het welzijn van journalisten en medewerkers van pers en media.

Mensen protesteren in Quezon (Filipijnen, 2006) tegen het vermoorden van linkse activisten en journalisten.

ENKELE ACTIEPUNTEN

Zo komt er onder meer een intern coördinatiemechanisme dat alle inspanningen van de Verenigde Naties ten behoeve van de veiligheid van journalisten moet stroomlijnen en op elkaar afstemmen. Lidstaten van de VN moeten ook meer ondersteuning krijgen bij het opstellen van wetgeving ter bescherming van journalisten en het recht op vrije meningsuiting en persvrijheid. Op het terrein zullen journalisten opleidingen kunnen volgen die hen leren hoe ze zichzelf beter kunnen beschermen, zowel in het echte leven als online. Er moeten ook maatregelen komen om vrouwelijke journalisten meer bescherming te bieden. Dit laatste is een gevolg van steeds vaker voorkomende incidenten waarbij vrouwelijke verslaggevers worden aangerand of verkracht.

Voor het opstellen van de strategie werkte UNESCO samen met honderden betrokkenen, gaande van VN-organen, intergouvernementele organisaties, beroepsverenigingen, mediaconcerns, ngo's, academici en overheden. Dat leidde tot een ontwerp dat is besproken tijdens een bijeenkomst in Wenen in november 2012. Na het inwinnen van bijkomend advies is de strategie afgerond in februari 2013.

VOORTDURENDE EVALUATIE

Voor de uitvoering van de Strategy on The Safety of Journalists and The Issue of Impunity zal UNESCO nauw samenwerken met het VN-ontwikkelingsprogramma (UNDP) en het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Mensenrechten (OHCHR). Gedurende het proces zullen er regelmatig tussentijdse evaluaties plaatsvinden om te verzekeren dat de ingeslagen richting ook de juiste is.

Het actieplan en de strategie kan je raadplegen en in verschillende talen downloaden op www.unesco.org/webworld/en/UN-plan-safety ■

Een miljoen oceaanprofielen

TEKST: MARINO BULTINCK

Het Argoproject verzamelt gegevens over de oceaan die helpen om het weer te voorspellen en de gevolgen van klimaatverandering in te schatten.

De gemiddelde zeespiegel stijgt, het ijsveld van de Noordelijke IJszee krimpt en de gemiddelde temperatuur in hooggelegen gebieden neemt toe. De oorzaak is een mengeling van de klimaatverandering en van natuurlijke schommelingen. Een beter begrip van de mondiale veranderingen in zowel de atmosfeer als in de oceaan is noodzakelijk om regionale effecten te voorspellen en internationale maatregelen te treffen. Maar tot voor kort waren er weinig data beschikbaar over de oceaan.

SCHAT AAN GEGEVENS

Voor Argo er kwam, konden de temperatuur en het zoutgehalte van het oppervlaktewater van de oceaan enkel gemeten worden van op schepen of vaste meetpunten. Vandaag zorgt Argo voor wereldwijde waarnemingen in alle weersomstandigheden. Dat levert een nooit geziene schat aan gegevens op voor vorsers die onderzoek doen naar de temperatuur, het zoutgehalte en de stromingen van de wereldzeeën en hoe deze veranderen gedurende periodes gaande van enkele dagen tot decennia. Deze gegevens zijn ook van essentieel belang voor de weersvoorspelling.

De eerste Argoboeien werden eind 1999 uitgezet. Tegen november 2012 beschikte het project over zijn miljoenste profiel, dubbel zoveel als alle profielen die onderzoeksvaartuigen tijdens de twintigste eeuw verzamelden. Elk jaar worden 120.000 nieuwe profielen verzameld, ongeveer een profiel om de vier minuten. Elk profiel bestaat uit tot duizend metingen van temperatuur en zoutgehalte op verschillende dieptes.

WAT LEERT ARGO ONS?

Argo maakt op grote schaal eigenschappen en processen zichtbaar die voordien verborgen bleven voor wetenschappers. Het netwerk leverde nieuwe kennis op over de dynamiek van de oceaan en helpt ons om het klimaat beter te leren kennen en voorspellen.

De oceaan regelt het klimaat van de planeet door warmte op te slaan en te verplaatsen van tropische gebieden naar regio's die tussen de tropen en de poolgebieden gelegen zijn. Meer dan 90% van de warmte die de aarde de laatste 50 jaar absorbeerde, is opgeslagen in de oceaan. Samen met satellietwaarnemingen en andere oceaangegevens voeden de data van Argo voorspellingsmodellen over het klimaat en de oceaan over periodes gaande van seizoenen en jaren tot decennia.

Als recente en wereldwijde databron is Argo uitgegroeid tot een centraal element in de operationele oceanografie en in fundamenteel onderzoek. De gegevens van Argo zijn tevens

De wereldwijd uitgezette boeien maken eigenschappen en processen zichtbaar die voordien verborgen bleven voor wetenschappers.

van grote waarde voor het onderwijs. Iedereen kan van op zijn computer de oceaan en zijn evolutie bestuderen. Alle waarnemingen van Argo zijn gratis en openbaar en worden bijna in real-time gepubliceerd door zogenoemde Global Data Assembly Centres (GDACs) in Brest (Frankrijk) en Monterey (VS).

HOE WERKT ARGO?

Argo is een samenwerking van meer dan 30 landen uit alle continenten. Het steunt op een netwerk van meer dan 3.000 boeien die op en neer bewegen van de oppervlakte tot 2.000 meter diep. Ze registreren temperatuur, zoutgehalte en diepte. De betrokken landen staan in voor de productie van boeien, het beheren van data en het uitwisselen van gegevens.

Het project is een cruciaal onderdeel van het Global Ocean Observing System van de Inter-gouvernementele Oceanografische Commissie (IOC) van UNESCO. Een gezamenlijke commissie van de IOC en de Wereld Meteorologische Organisatie (WMO) staat in voor het beheer van meer dan 3.400 boeien en 1.250 oppervlaktedrijvers verspreid over de hele oceaan. ■

www.argo.net

Meer dan 30 landen werken samen om gegevens in te zamelen over de oceanen.

Taal nieuw leven inblazen

TEKST: VIKI HAOA CARDINALI

Het Rapa Nui is een inheemse taal die steeds minder gesproken wordt op Paaseiland. Een taalacademie zet zich in om de taal van de ondergang te redden en verder te ontwikkelen.

María Virginia Haoa is een van de oprichters van de Rapa Nui Taalacademie en leidt het taalbadprogramma dat deze inheemse Polynesische taal aanleert aan kinderen van de kleuterklas tot het vierde leerjaar. Rapa Nui is een traditionele inheemse taal van het Paaseiland, een eiland in de Stille Oceaan dat staatkundig tot Chili behoort.

Vorig jaar riep de Chileense Nationale Raad voor Cultuur en Kunst Haoa uit tot Living Human Treasure (zie kader) omwille van haar inspanningen om orale expressies en tradities te beschermen en voor de talrijke teksten die ze opstelde in het Rapa Nui over natuur, geschiedenis, poëzie en kinderverhalen.

Rapa Nui kwam lange tijd niet aan bod op school. Wanneer en hoe veranderde dat?

María Virginia Haoa: Het formeel onderwijs startte in 1934 op het eiland maar Rapa Nui stond niet op het leerprogramma. Dat veranderde in 1976. In die tijd was het de moedertaal van 77% van de schoolgaande kinderen. Weinig mensen beseften dat de kinderen weinig vooruitgang boekten op school omdat ze het Spaans onvoldoende beheersten. Eens de taal van het eiland ook op school gebruikt werd, verbeterden de gemiddelde schoolresultaten.

Desalniettemin stelden we in de jaren 1980 een sterke achteruitgang vast van de Rapa Nui taal. Amper 10% van de kinderen bediende zich van de taal om met elkaar te communiceren op school.

Hoe is het nu gesteld met de taal in het onderwijs?

María Virginia Haoa: Er is slechts een school die een taalbad aanbiedt. Een tekort aan goed opgeleid onderwijspersoneel zorgt er echter voor dat het programma soms voor kortere of langere tijd wordt onderbroken.

Het verlies van een taal noemt u een sociaal probleem. Kunt u dat toelichten?

María Virginia Haoa: Het is een sociaal, cultureel en zelfs een spiritueel probleem. Onze eigen Polynesische taal, Rapa Nui, wordt gedevalueerd: ze heeft geen functionaliteit in de socio-economische, culturele en spirituele ontwikkeling van onze gemeenschap, openbare instellingen gebruiken enkel het Spaans als werktal, het toerisme is voornamelijk Spaanstalig en er vestigen zich steeds meer Spaanstaligen op het eiland. Al deze factoren samen veroorzaken een socio-economische verschuiving binnen de Rapa Nui gemeenschap. Gezinnen sturen hun kinderen een andere weg op in de hoop hun levenskwaliteit te verbeteren. Voor de moedertaal is geen plaats meer terwijl die wel veel te maken heeft met de innerlijke gevoelswereld en met hoe we met elkaar en onze omgeving omgaan. Moedertaal zorgt voor een ander wereldbeeld dat op zijn beurt een verrijking voor andere culturen is.

Als onze taal niet in alle geledingen van de samenleving gebruikt wordt, dreigt ze verloren te gaan zoals zoveel andere vergeten talen. Bewustzijn is een noodzaak: onze taal mag niet als minderwaardig tegenover het

'Levende schat' María Virginia Haoa.

Spaans beschouwd worden, ze moet dezelfde voordelen en rechten krijgen zodat de taal, ook al wordt ze door een minderheid gesproken, zich kan blijven ontwikkelen en zich ook nieuwe domeinen zoals technologie eigen kan maken. We moeten bij onszelf in familieverband beginnen maar moeten ook aansluiting zoeken bij sprekers van andere Polynesische talen die in een gelijkaardige situatie verkeren. Door een netwerk te vormen kunnen we ervaringen en acties uitwisselen die helpen bij de bescherming en de ontwikkeling van onze taal.

Nadat u medische technologie studeerde in Chili keerde u terug naar het eiland en ontmoette u kinderen die geen Rapa Nui meer spreken. Voor u was dat de aanleiding om u op het onderwijs te storten. Welke rol kan het onderwijs spelen bij het redden van inheemse talen?

María Virginia Haoa: Ik koos aanvankelijk voor medische technologie maar besepte al gauw dat ik weinig kon bijdragen aan de ontwikkeling van onze taal met het werk dat ik in het labo van het plaatselijk ziekenhuis verrichte. Daarom besloot ik om me te verdiepen in het algemeen basisonderwijs via afstandsonderwijs. Kinderen zijn de toekomst, ook voor onze Polynesische taal, en dus moeten we hen de taal aanleren om de huidige trend te keren.

Zelf deed ik inspiratie op voor mijn taalbadprogramma tijdens een onderwijscongres voor inheemse volken in Nieuw-Zeeland. Ik stelde er vast hoe het Maori er overleefte dankzij diverse programma's die kinderen de taal aanleren. Ik ontwikkelde mijn taalprogramma zodat het kon passen binnen de hervormingen voor tweetalig intercultureel onderwijs van het ministerie van Onderwijs die in 1996 werden doorgevoerd.

Uit cijfers blijkt dat in 1990 amper 10% van de leerlingen op Rapa Nui de inheemse taal van het eiland sprak. Voor de gemeenschappen op het eiland was het een signaal om de krachten te bundelen en samen te werken om de taal te versterken. Wat zijn de voornaamste stappen die sindsdien zijn gezet?

María Virginia Haoa: Kinderen onze taal aanleren bracht mij meer voldoening dan eender wat voordien. Het was geen gemakkelijke ▶

Schatten van mensen

UNESCO zet zich in voor de bescherming en de promotie van immaterieel cultureel erfgoed. Als onderdeel van die inspanningen moedigt de Organisatie haar lidstaten aan om een nationaal Living Human Treasures programma op te richten. Dat is bedoeld om mensen die een kraan zijn in hun kunst of vak te eren en om ervoor te zorgen dat hun vaardigheden erkenning krijgen en niet verloren gaan. Mensen

die als Living Human Treasure worden uitgeroepen, hebben niet alleen heel wat verwezenlijkt, ze zijn ook bereid om hun kennis en ervaring door te geven aan volgende generaties.

Voorbeelden van Living Human Treasure programma's zijn te vinden op www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00061

strijd. Het duurde jaren vooraleer ik mensen kon overtuigen dat het wel degelijk nut heeft om te investeren in de eigen taal en dat het Rapa Nui net zo geschikt is als andere talen in het onderwijs. Toch is er niet altijd voldoende tijd beschikbaar voor taal in de school. Dat is een kwestie van leerplannen en beleid en niet zozeer van leerkrachten.

Een van de acties was de oprichting van een departement voor taal en cultuur binnen de Lorenzo Baeza Vega school voor Rapa Nui leerkrachten en gemeenschapsleiders om te reflecteren over de situatie van onze moedertaal en cultuur. De Rapa Nui taaldag vloeide er uit voort, naast andere initiatieven zoals het promoten van inheemse poëzie en het opstellen van teksten over onderwerpen zoals wetenschap en geschiedenis die in de school gebruikt kunnen worden om leerlingen in het Rapa Nui te onderwijzen.

Ook de Rapa Nui Taalacademie ontwikkelde allerlei pedagogisch materiaal zodat leerlingen over uiteenlopende onderwerpen kunnen leren in de inheemse Polynesische taal. In 2007 begon een samenwerking met het ministerie van Onderwijs om het leren van, en leren in, inheemse talen te introduceren in het nationaal onderwijs. Het is een optioneel leerprogramma voor scholen. Maar wel verplicht voor scholen met 20% of meer leerlingen van inheemse afkomst op de schoolbanken.

Er bestaat ook een krant in het Rapa Nui maar die verschijnt onregelmatig. De meeste bijdragen worden geleverd door medewerkers van de Taalacademie en veel hangt af van de beschikbare tijd en middelen. Daarom zijn we op zoek naar een permanente financiering.

Biedt tweetaligheid een uitkomst?

María Virginia Haoa: Daar durf ik me niet over uitspreken. Onze taal maakt zeer moeilijke tijden door. Voorlopig denk ik niet dat tweetaligheid een oplossing is om de meerderheid van kinderen en jongeren terug te winnen die geen Rapa Nui meer spreken. Met aangepaste leerprogramma's zou dat beter lukken. Het probleem is dat er onvoldoende aanbod is. Onze Lorenzo Baeza Vega school is dan wel een interculturele tweetalige school maar de meeste vakken worden in het Spaans gegeven. Enkel het taalbadprogramma tot het vierde leerjaar

biedt hoofdzakelijk lessen in het Rapa Nui. Daarna krijgen leerlingen nog vier uur Rapa Nui per week.

Wat is de beste manier om iets te doen aan het tekort aan leerkrachten die Rapa Nui spreken en aan hun gebrek aan ervaring op het gebied van intercultureel leren?

María Virginia Haoa: Om het tekort aan leerkrachten op te lossen moeten we jongeren in het laatste jaar van het secundair onderwijs motiveren om te kiezen voor een baan als leraar. Ze zouden dezelfde opleiding moeten kunnen genieten zoals de Maori aan de Universiteit van Waikato in Nieuw-Zeeland. Op basis van onze wortels zouden we een samenwerking met Nieuw-Zeeland kunnen afsluiten om te voorzien in een Polynesische lerarenopleiding. Chili heeft lerarenopleidingen in vreemde talen maar niet in de inheemse talen van het land. Onze taal komt niet aan bod in de verschillende domeinen van de ontwikkeling van het land en is geen voorwaarde om een job of een beurs te bekomen. Het is een situatie die onze cultuur en onze Rapa Nui taal marginaliseert.

Chili noemt zichzelf een intercultureel land. Wat moet er veranderen in het onderwijs om die stelling hard te maken?

María Virginia Haoa: Als Chili echt een intercultureel land wil zijn, moet het onderwijs in alle scholen – zowel openbare als private – intercultureel zijn. Dit betekent dat de taal en de cultuur van inheemse volken deel moet uitmaken van het leerplan. In alle scholen, niet enkel deze waar een bepaald percentage inheemse kinderen school loopt. Ook overheidsinstellingen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. In Paraguay, bijvoorbeeld, is het Guaraní een officiële landstaal naast het Spaans. Mediacampagnes kunnen taaldiversiteit promoten en inheemse talen helpen opwaarderen. Openbare universiteiten hebben eveneens een rol te vervullen door leerkrachten op te leiden die tweetalig zijn zodat ze aan de slag kunnen in de regio's waar ze het meest nodig zijn.

Aan welke projecten werkt u nu?

María Virginia Haoa: Ik blijf les geven: wetenschap en Rapa Nui. Daarnaast blijf ik directeur van de Taalacademie. Voor mijn volgende project zal ik samenwerken met gezinnen om ouders en familieleden aan te zetten om Rapa Nui te spreken tegen hun kinderen. Het project past volledig binnen ons werk om onze moedertaal te beschermen en nieuw leven in te blazen. ■

Inheemse talen komen maar weinig aan bod in het Chileens onderwijs.

Voor een overzicht van de situatie van bedreigde talen in de wereld is er de UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger: www.unesco.org/culture/languages-atlas/en/atlasmap.html

Onderwijs is de sleutel tot meer respect voor mensenrechten

TEKST: KONSTANTINOS TARARAS

De eerste UNESCO/Bilbao Prijs voor de Promotie van een Cultuur van Mensenrechten ging in 2008 naar Stéphane Hessel die op 27 februari 2013 overleed. Aanleiding was de zestigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens waarvan hij medeopsteller was. In december 2012 spraken we met hem over Desmond Tutu, de laureaat van de UNESCO/Bilbao Prijs 2012. Hij uitte zijn bezorgdheid over de aanhoudende schendingen van de mensenrechten maar toonde zich tezelfdertijd enthousiast over de geboekte vooruitgang.

Stéphane Hessel stond mee aan de wieg van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en zette zich zijn hele leven lang in voor dit thema.

Verzoening is een gemeenschappelijk thema in uw werk en dat van aartsbisschop Tutu. Kunt u het belang ervan toelichten?

Stéphane Hessel: Aartsbisschop Tutu deed ons inzien wat er nodig is om mensen te laten samenleven. Mensen die met elkaar hebben gestreden en veel hebben meegemaakt zoals de dramatische periode van de apartheid, de jaren van gevangenschap van Nelson Mandela en het aan de macht komen van een nieuwe regering die de principes van de apartheid afwees.

Een dergelijke overwinning kan alleen maar worden geconsolideerd met een zeker proces – in Zuid-Afrika was dat de 'waarheid en verzoening' – dat in alle landen zou moeten worden toegepast waar de bevolking gelijkaardige dramatische periodes heeft overwonnen.

De boodschap van Desmond Tutu is perfect van toepassing op talrijke situaties in landen waar strijd en conflicten heersten. Eens bedaard, moeten deze conflicten een plaats krijgen in het bewustzijn van de mensen door middel van een proces van bijlegging en verzoening.

Dat is ook de boodschap die ik wilde overbrengen in de enkele gevallen waar ik een beetje invloed op had. Ik denk aan Burundi waar ik verschillende keren probeerde om verzoening te doen overwinnen op conflict. Ik denk ook aan wat een jonge Duitser, op zevenjarige leeftijd gearriveerd in Frankrijk en die de Tweede Wereldoorlog moest verwerken, als essentieel beschouwt voor de relaties binnen Europa en tussen Frankrijk en Duitsland. Ook in dit geval moest de herinnering aan conflicten en wederzijdse agressie plaats ruimen voor wederzijds begrip en verstandhouding. In Europa zijn we daarin geslaagd en blijven we er aan vasthouden. ▶

U bent aartsbisschop emeritus Desmond Tutu verschillende keren tegengekomen op uw pad. Hoe verliepen deze ontmoetingen?

Stéphane Hessel: Ik had het voorrecht om Desmond Tutu te ontmoeten kort na het uitstekende werk dat hij had verricht. Eigenlijk moet ik beginnen met te benadrukken dat het voorbeeld van Zuid-Afrika van het grootste belang voor ons allemaal is. Niet enkel omdat de apartheid, die er jaren heerste en waarom Zuid-Afrika uit de Verenigde Naties werd geweerd, is overwonnen maar ook omdat is aangetoond dat het mogelijk is om de burgers van een land, zelfs na een danige dramatische periode, weer bij elkaar te brengen en om de vele tegenstellingen te overwinnen. Al verliep dat natuurlijk niet altijd even vlot. De rol van Desmond Tutu was aanzienlijk.

De volgende keer dat we elkaar ontmoetten was bij het Roosevelt Instituut in Middelburg (Nederland) waar we beiden een Prijs in ontvangst mochten nemen.

Vorig jaar zaten we nog samen rond de tafel in Kaapstad om de situatie in Palestina te bespreken. We werkten rond het recht op soevereiniteit en burgerrechten. We wilden ervoor zorgen dat wat kon in de schoot van UNESCO – waarvan Palestina een volwaardige lidstaat kon worden – ook zou mogelijk zijn voor de Verenigde Naties. Bij elke ontmoeting met de aartsbisschop verwonderde ik me over zijn opgewektheid en gevoel voor humor, zelfs als hij ernstige problemen zoals mensenrechtenschendingen behandelde.

De Universele Verklaring van de Mensenrechten bestaat 64 jaar. Welke trends op het vlak van de mensenrechten houden u het meest bezig?

Stéphane Hessel: Wat me bijzonder verontrust is het gegeven dat de globale samenleving nog steeds wordt beheerst door conflicten, rivaliteiten en spanningen. Het gaat om etnische en religieuze conflicten tussen verschillende beschavingen. Ik vrees dat we op een ramkoers zitten in plaats van te werken aan een compromis om tegengestelde visies met elkaar te verzoenen.

De rechten van elk individu, elke vrouw en elke man, worden ingeperkt omdat staten en grote gemeenschappen er nog steeds niet in slagen om behoorlijk samen te leven op deze kleine planeet, om elkaar het respect en de inschikkelijkheid te betuigen die elke mens verdient.

Daarom, zonder de enorme vooruitgang die is geboekt te onderschatten, is er nog een lang weg af te leggen opdat mensen, die met elkaar samenleven en communiceren, volwaardige wereldburgers kunnen worden die samenleven in een geest van wederzijds respect die essentieel is voor hun welzijn.

“UNESCO kan de mensenrechten vooruit helpen via het onderwijs”

De lidstaten van UNESCO zullen op de Algemene Conferentie de prioriteiten van de Organisatie voor de volgende acht jaar vastleggen. Wat zou u hen aanbevelen op het gebied van de mensenrechten?

Stéphane Hessel: Volgens mij is de centrale rol die UNESCO sinds haar oprichting, meer dan 65 jaar geleden, speelt, het ervoor zorgen dat de burgers van haar lidstaten onderwijs genieten. UNESCO telt talrijke lidstaten en allemaal moeten ze werken aan het basis-, secundair en hoger onderwijs.

De doelstelling van UNESCO om vrede te bewerkstelligen in de geesten van de mensen is nog verre van gerealiseerd. Onderwijs kan de tekortkomingen oplossen. Er zijn nog steeds teveel kinderen die geen school lopen en het onderscheid tussen jongens en meisjes op dit gebied is nog steeds te groot. Deze uitdagingen verdienen onze grootste aandacht en inspanningen. Ik denk dat elke vooruitgang op het vlak van de mensenrechten de komende acht jaar, dankzij UNESCO, onlosmakelijk zal verbonden zijn aan de vooruitgang die wordt geboekt op het gebied van onderwijs in de lidstaten.

In 2010 en 2011 riep u de burgers van de wereld, en vooral de jongeren, op om verantwoordelijkheid en engagement te tonen. Wat is uw boodschap vandaag?

Stéphane Hessel: Het succes verheugde me. De boekjes, die niet meer dan 30 bladzijden telden en vertaald zijn in een dertigtal talen, leidden tot mobilisatie in verschillende landen.

Ceremonie voor de toetreding van Palestina tot UNESCO, waarvan Stéphane Hessel groot voorstander was.

Nog steeds leven we te midden onopgeloste problemen en situaties die ik als totaal onaanvaardbaar beschouw. Door zij die deze situaties meemaken te inspireren om eerst verontwaardiging en vervolgens engagement te tonen, zullen we hopelijk kunnen komen tot oplossingen voor problemen die de voorbije eeuw onopgelost bleven.

Er is nog steeds geen sprake van een oprecht respect voor de mensenrechten. In veel landen blijft men sommige van deze rechten negeren. Wie daarmee te maken krijgt moet eerst kwaad worden en zich vervolgens inzetten om verandering te bewerkstelligen.

Niet-gouvernementele organisaties zijn diegenen die deze rol in veel landen opnemen, daarnaast heb je UNESCO en de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten. Zij zetten hun werk verder maar stoten vaak op onvoldoende openheid van regeringen en van groepen die hun economische, financiële of politieke belangen verdedigen en die gekant zijn tegen het geven van rechten – die nochtans zijn opgenomen in de Universele Verklaring – aan een soms aanzienlijk deel van de bevolking.

U hebt een lange staat van dienst als voorvechter van de mensenrechten. Waarop concentreert u zich nu?

Stéphane Hessel: De laatste tijd verontrust de relatie tussen Israël en zijn buur Palestina me in grote mate. Sinds de oprichting van de staat Israël in 1948 zou het toch mogelijk moeten zijn geweest om de Arabieren, die in Palestina wonen, te laten samenleven met de Israëliërs die hun staat oprichtten. Maar sinds de oprichting hadden de ontwikkelingen nooit een vreedzaam karakter. In het begin was er de weigering van beide kanten om te aanvaarden wat de Verenigde Naties voorstelden. Vervolgens brak er een verschrikkelijke oorlog uit die leidde tot het verlies van talrijke Palestijnen en een groot deel van hun grondgebied.

Om al deze redenen, en na veelvuldige bezoeken aan de Westoever, Gaza en Israël, ben ik bijzonder bezorgd over dit probleem. Het was een grote voldoening voor mij dat mijn vriend Elias Sanbar, ambassadeur bij UNESCO, erin geslaagd is om Palestina te laten erkennen als lidstaat van UNESCO. Het was een eer om dit evenement te mogen bijwonen.

Van alle problemen die op de agenda van de verdedigers van de mensenrechten staan, vergt de Palestijnse kwestie het meest van me. Ik heb veel energie gestoken, zonder succes, in het laten erkennen van Palestina als een volwaardige lidstaat van de Verenigde Naties, iets wat het absoluut verdient. ■

Het meisje van de foto

TEKST: JEAN O'SULLIVAN

Een campagnebeeld van de Internationale Herdenkingsdag voor de Holocaust levert een opmerkelijk verhaal op.

“Ik ben het meisje op de foto!” schreef Rosian Zenner aan UNESCO nadat ze een aankondiging voor de Internationale Herdenkingsdag voor de Holocaust (27 januari) onder ogen kreeg.

“We kregen de foto van het Amerikaanse Holocaust Memorial Museum. Het beeld sprak ons aan omwille van het contrast tussen de stralende lach van het meisje en de brutale realiteit van de Holocaust,” zegt Karel Fracapane, de coördinator voor internationale dagen bij UNESCO. “De foto is genomen nadat ze wist te ontsnappen uit de Kovno ghetto in Litouwen en verborgen leefde. Ze verbleef nooit lang op dezelfde plaats en leefde gescheiden van haar ouder. We hadden geen idee dat het meisje op de foto nog leefde.” Rosian Zenner woont nu in de buurt van Boston.

Hoe voelde u zich toen u de foto zag?

Rosian Zenner: Ik was vooral verbaasd. Ik heb de foto aan het Holocaust Memorial Museum geschonken. Hij is genomen op de boerderij van Lyda Goluboviene, een van de mensen die me hielpen overleven. Ik kan me de jas nog goed herinneren – ik droeg hem gedurende de hele Tweede Wereldoorlog. Ik groeide er niet uit omdat ik alsmager werd.

Bent u nog steeds even optimistisch als het meisje op de foto?

Rosian Zenner: Ja, ik heb altijd geprobeerd om een positieve houding aan te nemen. Ik geloof in mirakels – ik ben er het beste bewijs van dat ze wel degelijk voorkomen. Niet alleen overleefde ik de Holocaust, ik werd ook herenigd met mijn gezin in Litouwen, een land waar 95 procent van de bevolking is vermoord, waaronder 40 andere familieleden.

Dit jaar staat de Herdenkingsdag in het teken van de reddingen tijdens de Holocaust. Hoeveel mensen hebben u geholpen?

Rosian Zenner: Minstens zeven. De meesten deden het uit overtuiging, uit respect voor het leven en omdat ze geloofden in een betere wereld. Jammer genoeg waren er te weinig mensen die een dergelijk risico durfden nemen.

Hoe wist u te ontsnappen uit de Kovno ghetto? Wie was uw eerste redder?

Rosian Zenner: Mijn eerste redder was Bronja Budreikaite, de secretaresse van mijn vader. Ze wachtte me op aan het met prikkeldraad bedekte hekken dat rond de ghetto was opgetrokken. Ik was zes jaar. Mijn ouders, die in feite mijn eerste redders waren, duwden me door een gat dat ze onder het hek hadden gegraven terwijl ze zich moesten verschuilen voor de bewakers, de zoeklichten en de honden. Tijdens de oorlog heette ik van toen af Irene Budreikaite.

Welke mensen waren uw redders?

Rosian Zenner: Het waren gewone mensen, meestal vrouwen, die buitengewoon werden omwille van hun daden: een boerin, een

naaister, een journaliste, een huisvrouw. Sommige waren christelijke wetenschappers van Russische afkomst. Ik had zelfs een Duitse redder. Mijn redders hielpen ook anderen: een doofstomme, een Russische weduwe met kinderen en andere joden.

Waar verborgen ze u?

Rosian Zenner: Ik werd verborgen in huizen, op zolders, in schuren en in bossen. Ik werd verborgen in een weeshuis waar mijn haar afgeschoren werd omwille van luizen. De priesters namen me in bescherming nadat de nonnen me verstootten. In de dorpen beschermden sommige mensen me maar anderen zouden me zonder pardon hebben vermoord als ze geweten hadden dat ik joodse was. Telkens er twijfels over mijn veiligheid rezen, moest ik vluchten. Als de oorlog langer zou geduurd hebben, zou ik geen plaatsen meer hebben gevonden om me te verstoppen. Soms wou ik niet langer vluchten maar mijn wil om te leven was sterker.

Wat is volgens u de rol van Holocausteducatie?

Rosian Zenner: Educatie is een must. De feiten en de betekenis van de Holocaust mogen niet vergeten worden en moeten worden doorgegeven van generatie op generatie. Ikzelf voelde een verantwoordelijkheid om in het openbaar te spreken. Ik behoor tenslotte tot de laatste generatie die de Holocaust zelf meemaakte. Ik doe dit niet alleen uit dankbaarheid voor mijn redders en om de nagedachtenis van de slachtoffers te eren maar evenzeer omdat ik bezorgd ben over het revisionisme en de ontkenning die in sommige landen op de hoogste niveaus bedreven worden. Misschien dat Holocausteducatie een voorbeeld kan zijn van hoe de geschiedenis niet te herhalen en kan het een baken zijn voor een betere wereld.

De namen van de voornaamste redders van Rosian Zenner zijn opgenomen op de Yad Vashem Righteous Among Nations lijst. Het gaat om Bronja Budreikaite, Natalija Fugaleviciute, Natalija Yegorova, Lyda Goluboviene, Vitautas Kaunietskis, Helene Holzman en haar dochter Margarete Holzman die tegenwoordig in Duitsland woont. “Het was dan wel haar moeder die me verborg maar daardoor kwam haar eigen leven in gevaar, zij is dus ook een redder,” zegt Rosian. Ze reist nog steeds regelmatig naar Duitsland om Margarete te ontmoeten. ■

Draslanden bezorgen ons water

TEKST: MARINO BULTINCK

Het Internationaal Jaar van Samenwerking op het gebied van Water is een uitgelezen gelegenheid om het belang van draslanden voor de algemene watervoorziening onder de aandacht te brengen.

Alle leven op onze planeet is afhankelijk van water. Het motiveerde de Verenigde Naties om 2013 uit te roepen tot het Internationaal Jaar van Samenwerking op het gebied van Water. De Algemene Vergadering van de VN noemt water van essentieel belang voor duurzame ontwikkeling en voor de gezondheid en het welzijn van de mens. Leonardo da Vinci zei het al: water is de drijvende kracht van de natuur.

ONDERLINGE VERBONDENHEID

Water verbindt. Van de bron tot de zee, door de continue watercyclus, verbindt water alle uithoeken van de wereld. De Ramsarconventie erkent dat draslanden een sleutelrol vervullen in de onderlinge verbondenheid van het water en dat een verstandig beheer van deze gebieden een wezenlijk onderdeel vormt van een algemeen duurzaam waterbeheer.

Ter gelegenheid van de Werelddag van Draslanden (2 februari) zetten het Internationaal Hydrologisch Programma (IHP) van UNESCO en de Ramsarconventie hun samenwerking in de kijker en vroegen ze aandacht voor de rol en het belang van draslanden. Beide partners hebben een lange traditie van het centraal stellen van de relatie tussen water, de mens en zijn omgeving. Draslanden vormen daar een onderdeel van. Ze zijn van grote socio-economische, culturele en wetenschappelijke waarde en hun verlies is onvervangbaar.

MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK

Draslanden zijn een bron van water en als dusdanig van groot belang voor de mens. Hun rol en potentieel voor de watervoorziening en het waterbeheer van de mens wordt onvoldoende naar waarde geschat. Verandering in landgebruik, het afleiden van watertoevoer en infrastructuurwerken zijn enkele factoren die bijdragen tot de degradatie en het verlies van draslanden. Zonder een doordacht beheer van dergelijke gebieden zullen verschillende streken af te rekenen krijgen met een gebrek aan hoeveelheid en kwaliteit van water. Het beheer van ecosystemen die water voorzien, vergt weloverwogen beleidsbeslissingen. Daarom zou het goed zijn dat het debat over het waterbeheer verschuift van de marge van overheden naar het centrum van de maatschappij.

We zijn allemaal waterbeheerders, het is niet het voorrecht van watermaatschappijen en de overheid. Telkens we een kraan opendraaien of een aankoop doen, zijn we verantwoordelijk voor een klein deel van de grote cyclus van het waterbeheer. Zelf bestaan we trouwens ook uit meer dan 60% water.

VERSCHILLENDE BELANGEN DIENEN

De centrale vraag is: hoe kunnen we de toegang tot de kostbare waterbronnen garanderen voor een steeds groeiende bevolking en ▶

Junam drasland nabij de Zuid-Koreaanse stad Changwon.

tezelfdertijd de ecosystemen beschermen waar we zo afhankelijk van zijn? We moeten ons alvast bewust zijn van de fundamentele ecologische functies die draslanden vervullen als regulators van de watervoorraad. draslanden zijn in feite natuurlijke waterinfrastructuurwerken die zorgen als bron en opslagplaats voor zoetwater. Het verlies of de aantasting ervan plaatsen meer druk op bestaande waterproblemen en brengt het menselijk welzijn in gevaar. Net zoals waterschaarste en waterkwaliteit geen problemen zijn die alleen de watersector aanbelangen maar wel degelijk de hele samenleving, zo is de rol van draslanden bij het verzekeren van de watervoorraden ook een maatschappelijke keuze. Zowel regeringen als individuele burgers kunnen wegen op toekomstige beslissingen.

Draslanden zijn waterleveranciers: ze verwerken en zuiveren water. Het zijn ook watergebruikers: er is een zeker watertoevoer nodig om ze naar behoren te laten functioneren. Ze maken deel uit van een globaal systeem van waterbeheer dat zich uitstrekt van plaatselijke vijvers tot grensoverschrijdende rivieren. Het is onze gedeelde verantwoordelijkheid om op een verstandige manier om te gaan met draslanden zodat we de mensheid van water kunnen blijven voorzien.

“Consumenten kunnen helpen door hun waterverbruik te beperken”

WAT KUNNEN WE DOEN?

Plaatselijke initiatieven om water te recyclen, te hergebruiken en op te slaan vormen de basis van duurzaam waterbeheer. Het belang ervan mag niet onderschat worden. Lokale stakeholders hebben een directe impact op het algemene waterbeheer, bijvoorbeeld door het opvangen en gebruiken van regenwater, het aanleggen van ecologische tuinen, het beperken van het watergebruik en het beschermen van draslanden. Tezelfdertijd moeten deze stakeholders hun ervaringen en grieven delen zodat er rekening mee kan worden gehouden bij het uitwerken en uitvoeren van het algemeen waterbeleid. Van aan de basis kan het verschil worden gemaakt.

Consumenten kunnen hun watergebruik rechtstreeks beperken – door een spaardouchekop te installeren, de kraan niet te laten lopen tijdens het tandenpoetsen, geen medicijnen, verf of andere vervuilende stoffen in de afvoer te gieten enz... Ze kunnen ook bijdragen tot de bescherming en het herstel van draslanden.

VERREIKENDE IMPACT

Maar consumenten hebben ook een indirecte watervoetafdruk die doorgaans veel groter is dan de directe. Om die indirecte watervoetafdruk te verkleinen beschikken consumenten over twee basisopties. Enerzijds kan je overschakelen van een product met een grote watervoetafdruk naar een alternatief met een kleinere watervoetafdruk. Anderzijds kan je voor producten die steeds een grote watervoetafdruk hebben, kiezen voor producten waar die afdruk de minste impact heeft op waterschaarste.

Door hun watervoetafdruk te verkleinen, kunnen consumenten bijdragen tot de bescherming en het herstel van draslanden.

Om keuzes te kunnen maken, moet er toegang zijn tot informatie en is het van belang dat consumenten aan fabrikanten en overheden zoveel mogelijk transparantie vragen. Enkel als je over informatie beschikt over de impact van producten op de watercyclus, kan je een weloverwogen keuze maken over wat je koopt.

SAMENWERKING VOOR DUURZAAM WATERBEHEER

De Ramsarconventie zet zich op internationaal niveau in om nationale overheden aan te zetten om draslanden te erkennen als primaire bronnen waaruit de mens water haalt en als integraal en essentieel onderdeel van de watercyclus die ons van water blijft voorzien.

De Conventie en UNESCO zijn nauw met elkaar verbonden. Ze werken samen in het kader van de Werelderfgoedconventie, het Mens-en Biosfeerprogramma (MAB) en het Internationaal Hydrologisch Programma (IHP). In de verschillende netwerken en bij de diverse partners die het IHP overkoepelt, gaat actief aandacht uit naar het uitvoeren van de Ramsarconventie. Het gaat daarbij vooral om het identificeren en inventariseren van grensoverschrijdende waterhoudende grondlagen en van andere ecosystemen die van grondwater afhankelijk zijn maar eveneens cruciaal zijn voor het behoud en het duurzaam gebruik van draslanden en de natuurlijke rijkdommen die ze herbergen. ■

Ontdek je **passie** en hou je **doel** voor ogen

TEKST: STEPHANIE VAN DER KELEN

Jonge Arabische UNESCO Goodwill Ambassadrice wil een voorbeeld zijn voor jonge vrouwen overal ter wereld om te kiezen voor de wetenschap.

Hayat is een Saudische vrouw zoals er weinig zijn. Ze was de eerste vrouw uit de regio van de Arabische Golf die een doctoraat in de biotechnologie behaalde en ze hoopt dat velen haar voorbeeld zullen volgen. Ze is medeoprichter van Dignostics For All, een non-profit organisatie die levens wil redden en de gezondheid in de derde wereld wil verbeteren via voordelige en vernieuwende diagnostische apparatuur. Ze is ook stichter en voorzitter van i2Instituut, een organisatie die een ecosysteem van ondernemerschap en sociale vernieuwing voor wetenschappers, technici en ingenieurs in het Midden-Oosten en daarbuiten wil opbouwen.

Hayat Sindi deelde in een interview haar motieven met ons en vertelde ons wat ze hoopt te bereiken met haar projecten.

Wat roept de combinatie 'Arabische vrouwen en wetenschap' op bij u?

Hayat Sindi: Ik ben trots dat ik zowel een Arabische vrouw als een wetenschapper ben: ik zie echt mogelijkheden voor vrouwen in deze

sector, ook al hebben velen het gevoel dat zo'n toekomst er wat donker uitziet.

Ik hoop dat ik jonge vrouwen kan inspireren om een carrière in de wetenschap te beginnen. Ik pleit voor het outside-the-box-denken als de situatie van iemand op het eerste gezicht moeilijk te verzoenen lijkt met haar of zijn ambities. Bijvoorbeeld, als iemand ervan droomt om mensen te helpen als dokter, dan mag die persoon niet opgeven na een tegenslag, maar moet hij of zij een manier vinden om zijn of haar doel te bereiken zelfs al betekent dit niet noodzakelijk dokter worden.

Als tiener verhuisde u naar Engeland en werd u tegen alle verwachtingen in de eerste vrouw van de Arabische Golf om een doctoraat in de biotechnologie te behalen. U nam intensieve lessen Engels en slaagde voor uw baccalaureaat in hetzelfde jaar; wat u toegang gaf tot King's College en later tot Cambridge. Welke hindernissen hebt u onderweg moeten overwinnen?

Hayat Sindi: Ik was het soort meisje dat erg toegewijd was aan haar ▶

Vrouwen & wetenschap bij UNESCO

De ongelijkheid tussen mannen en vrouwen is het resultaat van het onderschatten van de kennis en knowhow die vrouwen hebben, met andere woorden er niet in slagen om te erkennen dat vrouwen de helft van de menselijke intelligentie en technische expertise vertegenwoordigen.

UNESCO doet grote inspanningen om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te verdedigen; het is een van de speerpunten van de middellange termijnstrategie (2008-2013). Er werd een tweeledige aanpak vooropgesteld: integratie van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen en emancipatie van vrouwen in de lidstaten van de Organisatie. De integratie van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen houdt in dat er een systematische inspanning wordt gedaan om te kijken naar specifieke ervaringen en ambities van zowel vrouwen als mannen in heel het programma van UNESCO, van planning tot evaluatie.

Mooie voorbeelden van hoe de Organisatie tracht om meer vrouwen warm te maken voor wetenschap zijn het UNESCO-L'Oréal partnerschap "For women in Science" en het UNITWIN/UNESCO programma met activiteiten in de ingenieurs- en basiswetenschappen die de nadruk leggen op het ondersteunen van vrouwelijke wetenschappers – vooral jonge vrouwen. Andere specifieke voorbeelden zijn het stimuleren van sollicitaties van vrouwen bij het "Man and the Biosphere Young Scientists Research Grant Scheme", de verhoogde hulp aan de vereniging van Afrikaanse vrouwelijke geowetenschappers om vrouwen aan te moedigen hun werk op wetenschappelijke bijeenkomsten voor te stellen en de inspanningen van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie van UNESCO (IOC) om gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bewerkstelligen in oceanografische capaciteitsopbouwende activiteiten.

Hoger onderwijs moet jongeren helpen om hun ambities te definiëren.

familie, ik heb mij moeten aanpassen aan een nieuwe levensstijl in Engeland. Op sociaal vlak had ik het niet altijd even gemakkelijk. Mijn achtergrond was zo verschillend van die van mijn vrienden dat het moeilijk was om aansluiting te vinden. In de lessen had ik een professor die wist dat er maar een manier was om mij zijn methodes om problemen op te lossen aan te leren: door mijn werk strenger te beoordelen. Als ik nu terugkijk op de dingen van toen die mij frustrerden, snap ik niet altijd hoe ik toch heb doorgezet. Ik weet gewoon dat wanneer je je passie vindt, dit je enorm vooruithelpt.

Een vrouw zijn betekent in mijn vakgebied ook dat ik respect moest verdienen van mensen die bijvoorbeeld dachten dat het dragen van een hoofddoek niet in de lijn lag met mijn keuze om wetenschappen te studeren.

Vindt u dat de leerplannen voldoende aangepast zijn aan de ontwikkelingen op het terrein?

Hayat Sindi: De basis in de wetenschap verandert nooit, dus ik denk dat een inleiding tot de wetenschap een van de belangrijkste zaken is die geleerd moet worden in scholen over de hele wereld. Daarenboven zouden praktische proeven ook deel moeten uitmaken van het leerplan, omdat het centraal stond in mijn eigen leerproces. Hoger onderwijs is zeker een stap in de goede richting maar kan ook ontmoedigend zijn. Al is het uiteindelijk altijd wel waardevol. Het zou jongeren moeten helpen ontdekken naar waar ze echt goed in zijn; wat hen interesseert. Deze stap die nieuw is voor velen, zou met veel inzet moeten worden genomen want het zal je helpen bij het overwinnen van toekomstige tegenslagen.

“Het Midden-Oosten biedt jongeren onvoldoende toekomstperspectief”

Op welk vlak waren jouw verwezenlijkingen het meest vruchtbaar?

Hayat Sindi: De vooruitgang in de diagnostiek is veelbelovend. Een stukje papier ter grootte van een postzegel kan de capaciteiten hebben van een diagnostisch lab. En dan hebben we het nog niet over wat bereikt zou kunnen worden in kleine Afrikaanse steden ver van de grootsteden. Dankzij de microchemie kan het onderzoeken van een druppel bloed binnen enkele minuten resultaten opleveren die inzicht geven in de leverfunctie. Deze test wordt verder ontwikkeld

om op dezelfde manier kanker op te sporen en voor tal van andere toepassingen.

U was ook student aan de Universiteit van Harvard en hebt bepaalde visies op de verspreiding van kennis. De baanbrekende weg die u hebt afgelegd zou een voorbeeld moeten zijn voor anderen. Waar, geografisch dan, zou u deze voordelen willen gebruiken?

Hayat Sindi: Hersenvlucht is een tendens in de hedendaagse wetenschappelijke wereld die me bezighoudt. Het gaat niet zozeer over een tekort aan onderwijs maar meer over de concentratie van plaatsen waar het wordt gegeven en de gevolgen van die beperking. Het lijkt mij logisch dat zij die een opleiding hebben genoten hun kennis gebruiken daar waar het nodig is: bij de minder geprivilegieerden. 47% van de Arabische bevolking is 18 jaar of jonger en 70% daarvan wil van huis weg gaan om te gaan studeren of werken. Dit betekent dat we hun vooruitzicht op de toekomst in het Midden-Oosten moet aanwakkeren. Ik draag in die zin bij dat ik een brug probeer te bouwen tussen twee krachten: verbeelding en vindingrijkheid en het stimuleren van het potentieel van zij die deze twee krachten bezitten.

Via i2, de ngo die ik oprichtte, probeer ik een wereldnetwerk op te zetten van mentors en wetenschappers om jonge mensen in contact te brengen met mensen die aan innoverende projecten werken, om hen toe te staan kennis te maken met de vele mogelijkheden van wetenschap en, het belangrijkste, om hun eigen mogelijkheden te ontdekken.

Als u rond de wereld reist, welke boodschap geeft u dan mee op basis van uw verwezenlijkingen in de wetenschap?

Hayat Sindi: Ik heb het echt niet gemakkelijk gehad maar het was wel de moeite waard. Het is erg belangrijk om een passie en een doel voor ogen te hebben. Een doel helpt je wanneer je niet zeker weet hoe je een hindernis moet aanpakken. Geef niet op, ook al is het niet altijd even gemakkelijk. Beperk jezelf niet, sta open voor verschillende oplossingen. En vermits het een reis naar het onbekende is, probeer tijdens de rit van de ups en downs te genieten. ■

Hayat Sindi is op 1 oktober 2012 benoemd tot UNESCO Goodwill Ambassadeur. Ze zal dit mandaat vooral gebruiken om wetenschappelijk onderwijs te promoten en om meer meisjes te overtuigen om te kiezen voor de wetenschap. Meer informatie over haar projecten: <http://www.i2institute.org/> en <http://dfa.org/index.php>

BOEKEN

Road of Water – Travelling the Amazon

Deze epische film van de Spaanse regisseur Augusto Contento biedt een unieke kijk op het leven rond de Amazonerivier. Het is een sociale en psychologische studie van de volkeren die langs de Amazone wonen die inzoomt op de relatie tussen mens en natuur. De verhalen van de mensen langs de Amazone illustreren op treffende wijze het belang en de betekenis van samenwerking in dit Internationaal Jaar van Samenwerking op het gebied van Water.

http://publishing.unesco.org/details.aspx?Code_Livre=4958

Global Survey on Internet Privacy and Freedom of Expression

Zoals het in haar oprichtingsakte is opgenomen, zet UNESCO zich in om de vrije uitwisseling van ideeën in woord en beeld te propageren en te verzekeren. Zo zet UNESCO zich in voor een vrij, open en toegankelijk internet als onderdeel van haar inspanningen ten behoeve van de vrijheid van meningsuiting. Met deze publicatie wil de Organisatie beleidsmakers in haar lidstaten helpen om de privacy van hun burgers te beschermen zonder daarbij te raken aan de principes van de vrije meningsuiting. Ook in de komende jaren zal UNESCO zich inzetten om praktijkvoorbeelden en internationale samenwerking te promoten op het kruispunt waar vrijheid van meningsuiting en privacy elkaar ontmoeten.

http://publishing.unesco.org/details.aspx?Code_Livre=4957

Human Rights: Questions and Answers

Burgers kunnen maar hun rechten uitoefenen en opeisen – en die van anderen respecteren en verdedigen – als ze voldoende geïnformeerd zijn over welke standaarden er bestaan inzake mensenrechten en over welke mechanismen er bestaan om ze te beschermen. En dat is precies waarop deze zesde herziene editie van UNESCO's mensenrechtengids voor het brede publiek op inspeelt. Het boekje biedt duidelijke en actuele informatie over alle aspecten van de mensenrechten, geïllustreerd met tekeningen van Plantu.

http://publishing.unesco.org/details.aspx?Code_Livre=4953

Amazing Africa

Bijzonder fraai boek dat maar liefst 25 landen van Afrika ten zuiden van de Sahara in beeld brengt. De foto's zijn van de hand van de wereldvermaarde Franse fotojournalist Pascal Maitre. Hij werkt regelmatig voor bekende bladen zoals GEO, Life, Paris Match, L'Express, Stern en National Geographic. Zijn beelden en de drietalige teksten (Engels, Frans en Duits) zullen ongetwijfeld bijdragen tot een beter begrip van de Afrikaanse volken en hun tradities, leefomstandigheden, milieu en conflicten.

http://publishing.unesco.org/details.aspx?Code_Livre=4951

De in deze rubriek voorgestelde titels die door UNESCO zijn uitgegeven, kan je snel, veilig en gemakkelijk bestellen via de website die onder elk stuk vermeld is. Een compleet overzicht van de andere publicaties van de UNESCO kan je raadplegen op <http://publishing.unesco.org>

UNESCO nieuwsbrief

Wil je regelmatig rechtstreeks in je mailbox informatie ontvangen over interessante ontwikkelingen op het vlak van onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie waarin UNESCO een voorname rol speelt?

Abonneer je op de elektronische nieuwsbrief van het UNESCO Platform Vlaanderen via www.unesco-vlaanderen.be of vraag ernaar op info@unesco-vlaanderen.be

UN WATER

Wereld Water dag

2013

Internationaal jaar
van samenwerking op
het gebied van water

kalender

MAART

- 08 Internationale vrouwendag
- 20 Internationale dag van het geluk
- 21 Internationale dag tegen racisme
- 21 Wereldpoëziedag
- 21 Internationale dag van Nowruz
- 21 Internationale dag van de bossen en de boom
- 22 Wereldwaterdag
- 23 Wereldmeteorologiedag
- 24 Wereld TBC dag
- 24 Internationale dag voor het recht op de waarheid over grove schendingen van de mensenrechten en voor de waardigheid van slachtoffers
- 25 Internationale dag ter herinnering van de slachtoffers van slavernij en de transatlantische slavenhandel

APRIL

- 02 Werelddag voor het bewustzijn over autisme
- 07 Dag voor de herinnering aan de slachtoffers van de genocide in Rwanda
- 07 Wereldgezondheidsdag
- 12 Internationale dag van de menselijke ruimtevaart
- 22 Internationale dag van moeder aarde
- 23 Wereldboekendag
- 25 Wereldmariadag
- 26 Werelddag van de intellectuele eigendom
- 28 Werelddag voor veiligheid en gezondheid op het werk
- 29 Herdenkingsdag voor alle slachtoffers van chemische oorlogsvoering
- 30 Internationale dag van de jazz

MEI

- 03 Werelddag van de persvrijheid
- 15 Internationale dag van het gezin
- 17 Werelddag van de telecommunicatie en de informatiemaatschappij
- 21 Werelddag voor culturele diversiteit voor dialoog en ontwikkeling
- 22 Internationale dag van de biodiversiteit
- 31 Werelddag zonder tabak

Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

UNESCO@vlaanderen

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

WWW.UNESCO-VLAANDEREN.BE